

Sytuacja na rynku consumer finance

I kwartał 2024

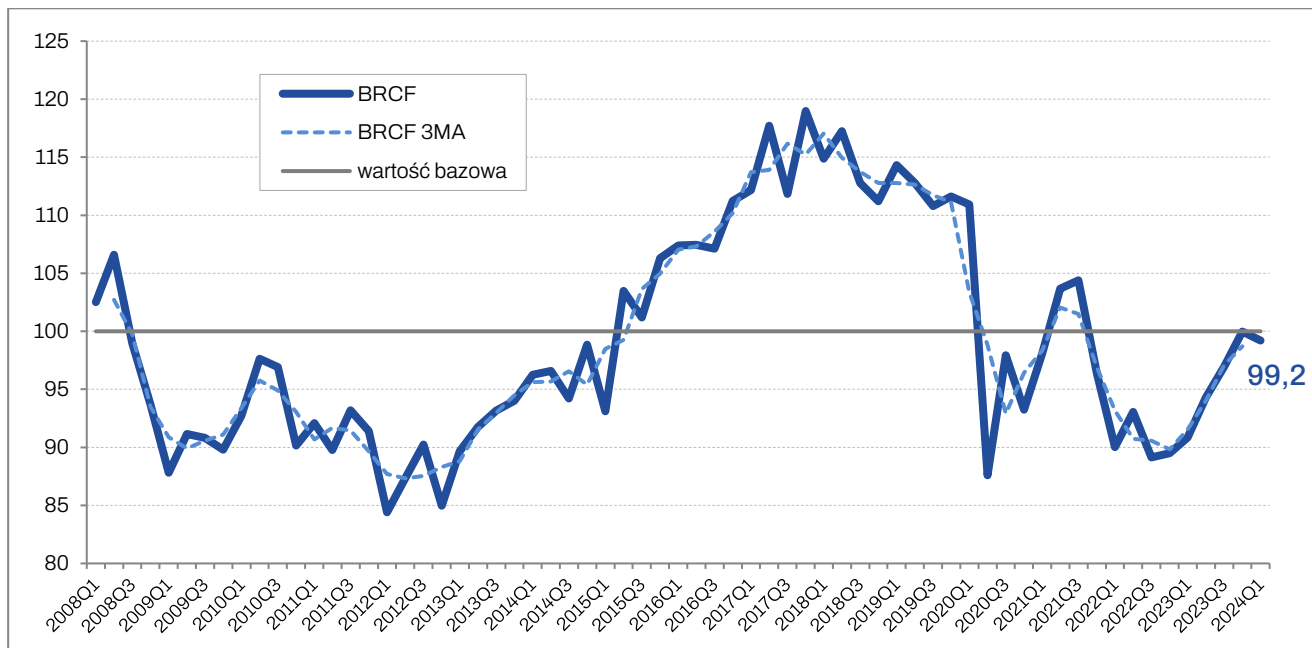
INFORMACJA SYGNALNA

Z | P | F

Związek
Przedsiębiorstw
Finansowych
w Polsce

BAROMETR RYNKU CONSUMER FINANCE

Barometr Rynku Consumer Finance po pięciu kwartałach wzrostów odnotował lekki spadek, o 0,8 pkt., do poziomu 99,2 pkt.

W I kwartale 2024 r. wartość Barometru Rynku Consumer Finance (BRCF) lekko zmalała, o 0,8 pkt., do poziomu 99,2 pkt. Po pięciu kwartałach poprawy, początek 2024 r. przyniósł stagnację. Spadek jest niewielki, dlatego wskaźnik oczyszczony z wahań krótkookresowych pozostaje w trendzie wzrostowym, wskaźnik jest jednak nadal znacznie poniżej szczytu notowanego przed pandemią, kiedy to wynosił ponad 111 pkt.

W kierunku wzrostu BRCF w bieżącym badaniu oddziaływały oceny otoczenia makroekonomicznego oraz obszar sytuacji finansowej i zdolności kredytowej. Negatywny wpływ, na tyle znaczący, że przyczynił się do spadku wskaźnika, miały oceny w obszarze poważnych wydatków.

Piąty kwartał z rzędu ubyło pesymistów w zakresie oceny przyszłej sytuacji gospodarczej. Obecnie ok. 37% gospodarstw domowych oczekuje pogorszenia ogólnej sytuacji ekonomicznej Polski w następnych 12 miesiącach. Przed kwartałem było to 40%, przed rokiem ok. 65%, a w szczycie pandemii nawet 80%. Z drugiej strony stopniowo przybywa optymistów – obecnie stanowią ok. 33%, poprzednio 31%, a przed rokiem 16%. Saldo w tym obszarze wynosi obecnie ok. -6 pkt., jest w trendzie wzrostowym i znajduje się już

powyżej długookresowej średniej, mimo to jednak wciąż daleko nam do wartości notowanych przed pandemią (plus 12 pkt.). Obecna poprawa ocen może wynikać z faktu lepszych prognoz ekonomistów.

W bieżącym badaniu zmalały nieznacznie obawy przed bezrobociem. Obecnie około 43% respondentów oczekuje jego wzrostu, w porównaniu z ok. 45% poprzednio i 60% przed rokiem.

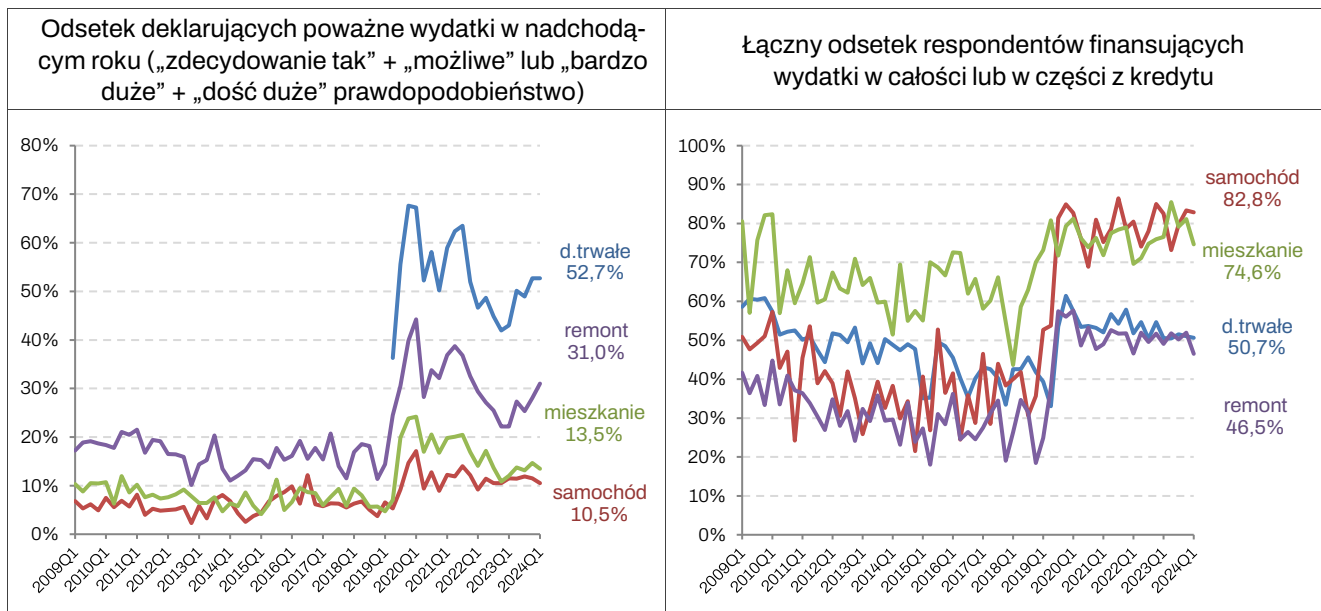
Oceny w zakresie własnych budżetów gospodarstw domowych niestety lekko zmalały. W bieżącym badaniu ok. 56% respondentów deklaruje, że ma nadwyżkę i jest w stanie oszczędzać z bieżących dochodów (poprzednio 57%, przed rokiem ok. 48%). W przypadku przyszłej sytuacji finansowej gospodarstw domowych przybyło prognozujących jej pogorszenie w następnych 12 miesiącach – jest ich obecnie ok. 33%, wobec 32% poprzednio i 53% przed rokiem. Poprawę w tym zakresie deklaruje z kolei około 27% respondentów. Zmiana jest zatem niewielka i należy ją interpretować jako stabilizację, bez wyraźnej tendencji w dół, czy w górę. Z kolei jakość obsługi zobowiązań uległa poprawie. Obecnie ok. 56,8% respondentów spodziewa się bezproblemowej ich obsługi (przed kwartałem ok. 54,4%, przed rokiem 48%).

Składowe Barometru Rynku Consumer Finance

Obszar / Wskaźnik	j.m.	Średnia	I'23	IV'23	VII'23	X'23	I'24	I'24 kw/kw	zmiana r/r	zmiana do średniej	3MA kw/kw
Otoczenie makroekonomiczne											
Ogólna sytuacja ekonomiczna Polski – prognoza	% saldo*	-23,6	-38,8	-30,6	-22,9	-9,6	-6,1	3,4	32,7	17,4	8,2
Bezrobocie w kraju – prognoza (odwrócona skala)	% saldo*	-23,0	-38,4	-31,3	-20,8	-25,1	-22,9	2,2	15,5	0,1	2,8
Wydatki i skłonność do korzystania z kredytu											
Prognoza zakupu dóbr trwałego użytkowania	% planujących wydatki	59,1	43,0	50,1	48,9	52,7	52,7	0,0	9,7	-6,4	0,9
Sposób finansowania planowanych wydatków na dobra trwałego użytkowania	% korzystających z kredytu	55,8	50,5	50,5	51,5	51,0	50,7	-0,4	0,1	-5,2	0,1
Prognoza zakupu samochodu	% planujących wydatki	12,6	11,5	11,5	11,9	11,5	10,5	-1,0	-1,0	-2,1	-0,3
Sposób sfinansowania wydatków na zakup samochodu	% korzystających z kredytu	78,7	82,6	73,1	79,6	83,3	82,8	-0,5	0,3	4,2	3,2
Prognoza wydatków na remont domu/mieszkania	% planujących wydatki	35,7	22,2	27,3	25,4	28,0	31,0	3,0	8,9	-4,6	1,2
Sposób sfinansowania wydatków na remont domu/mieszkania	% korzystających z kredytu	52,7	49,0	51,8	50,2	51,9	46,5	-5,4	-2,5	-6,1	-1,8
Sytuacja finansowa, zdolność kredytowa											
Zmiana sytuacji finansowej – prognoza	% saldo*	-14,4	-24,3	-18,5	-12,6	-4,8	-5,3	-0,6	19,0	9,1	4,4
Stan portfeli gospodarstw domowych	% z nadwyżką bieżącą	39,7	47,8	51,1	54,7	56,8	55,6	-1,2	7,8	15,9	1,5
Prognoza obsługi zobowiązań	% bezproblemowo	55,9	48,0	53,7	54,9	54,4	56,8	2,4	8,8	0,9	1,0
Barometr Rynku Consumer Finance (BRCF)	pkt.	100	90,9	94,3	97,0	100,0	99,2	-0,8	8,4	-0,8	1,6

* saldo = optymiści – pesymiści

POWAŻNE WYDATKI I ICH FINANSOWANIE

W I kwartale 2024 r. skłonność do ponoszenia wydatków w najbliższym roku była zróżnicowana. Poprawiła się w przypadku wydatków remontowych i dóbr trwałych ale pogorszyła się w przypadku samochodów i wydatków mieszkaniowych.

Wydatki na dobra trwałe w najbliższym roku planuje ponieść 52,7% respondentów (w tym 9,4% „zdecydowanie tak” i 43,3% „możliwe”) i struktura w tym pytaniu jest niemal identyczna jak przed kwartałem. Skłonność do ponoszenia wydatków w tym obszarze jest wyraźnie wyższa od minimum zanotowanego na przełomie 2022 i 2023 roku, wciąż jest nam jednak daleko do poziomów notowanych w szczytowych okresach – w połowie 2021 roku wydatki na dobra trwałe planowało ponad 63% respondentów, a przed pandemią nawet ponad 67%.

Spośród gospodarstw domowych deklarujących poniesienie wydatków na dobra trwałe 43,5% wskazuje na ich wzrost (wobec 43,7% w poprzednim badaniu i 38,4% przed rokiem). Odsetek oczekujących ich zmniejszenia wyniósł ok. 10,4% (16,5% w poprzednim badaniu i 10,8% przed rokiem).

Skłonność do finansowania wydatków związanych z zakupami dóbr trwałych z kredytu nieznacznie zmalała. Obecnie 50,7% badanych deklaruje chęć sięgnięcia w całości po kredyt w przypadku takich zakupów (wobec 51,0% poprzednio i 50,5% przed rokiem), w tym w całości z kredytu planuje je sfinansować 13,1% (12,8% poprzednio i 17,5% przed rokiem), a częściowo – 37,6% (38,2% poprzednio i 33,1% przed rokiem).

Wydatki na zakup samochodu w najbliższych 12 miesiącach z bardzo dużym lub dość dużym prawdopodobieństwem planuje ponieść obecnie 10,5% respondentów (11,5% w poprzednim badaniu i 11,5% przed rokiem). Z drugiej strony

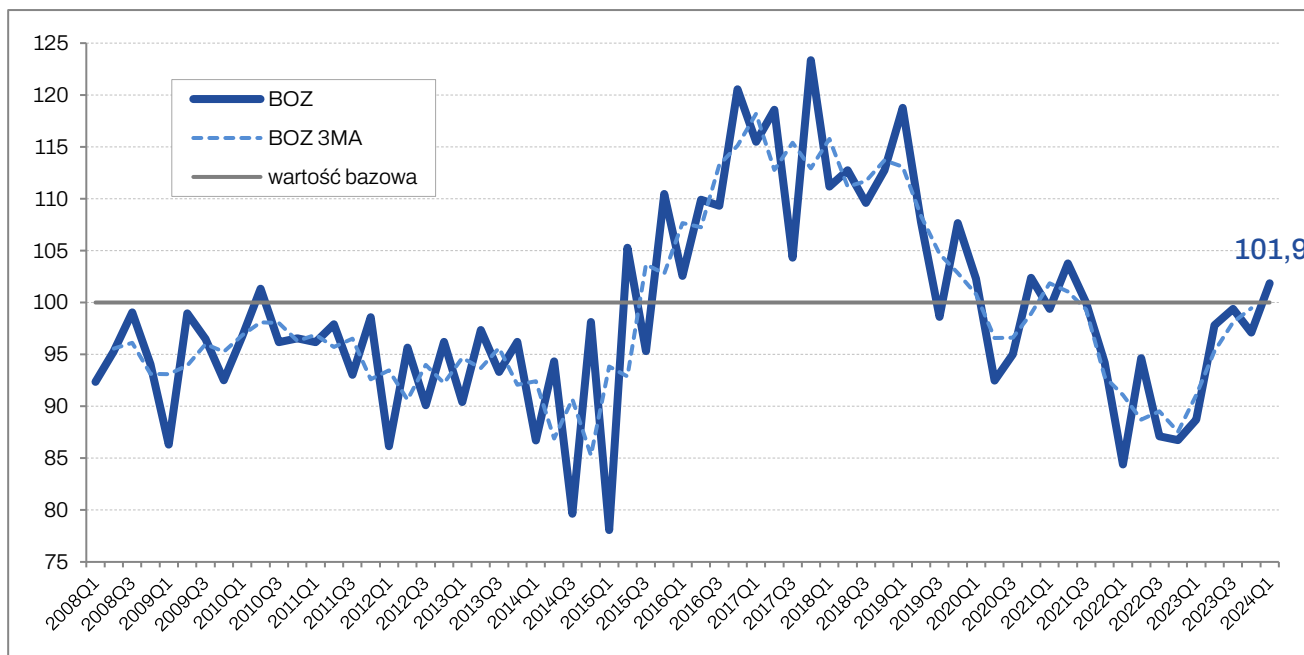
odsetek tych, którzy oceniają to prawdopodobieństwo jako „zdecydowanie żadne”, zmalał do 64,2% (66,6% poprzednio i 66,5% przed rokiem). W przypadku tej grupy wydatków od dwóch kwartałów rysuje się lekka tendencja spadkowa. Przy zakupie samochodu z kredytu skorzystałoby 82,8% gospodarstw domowych (wobec 83,3% poprzednio i 82,6% przed rokiem). Biorąc pod uwagę zarówno popyt, jak i skłonność do korzystania z kredytu, koniunktura na rynku consumer finance w segmencie samochodów jest stabilna. Brak jest jednoznacznych tendencji w górę czy w dół.

Prawdopodobieństwo zakupu lub budowy domu bądź mieszkania w najbliższych 12 miesiącach uległo zmniejszeniu. Obecnie 13,5% gospodarstw domowych uważa, że taki zakup jest w ich przypadku prawdopodobny, tj. wskazali wariant „możliwe” lub „zdecydowanie tak” (w porównaniu z 14,6% przed kwartałem i 12% przed rokiem), przy czym dominują umiarkowani optymiści (wariant „możliwe”), których jest ok. 10,1%. Zdecydowanych na taki zakup (wariant „zdecydowanie tak”) jest 3,4%. Przynajmniej częściowe sfinansowanie kredytem zakupu lub budowy domu bądź mieszkania planuje 74,6%. Zanotowano tu istotny spadek, bowiem przed kwartałem było to 81,2%, a przed rokiem 76,5%.

W przypadku skłonności do poniesienia w najbliższych 12 miesiącach dużych wydatków remontowych lub podnoszących standard domu lub mieszkania zanotowano poprawę. Obecnie 31% respondentów ocenia prawdopodobieństwo poniesienia takich wydatków jako bardzo lub dość duże (wobec 28% poprzednio i 22,2% przed rokiem). Z kolei skłonność do finansowania wydatków remontowych w całości lub części z kredytu istotnie spadła. Obecnie wykazuje ją 46,5% respondentów (wobec 51,9% w poprzednim kwartale i 49% przed rokiem).

OBSŁUGA ZOBOWIĄZAŃ

Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ) jest w trendzie wzrostowym. W I kwartale 2024 roku wzrósł o 4,8 pkt. i wynosi obecnie 101,9 pkt.

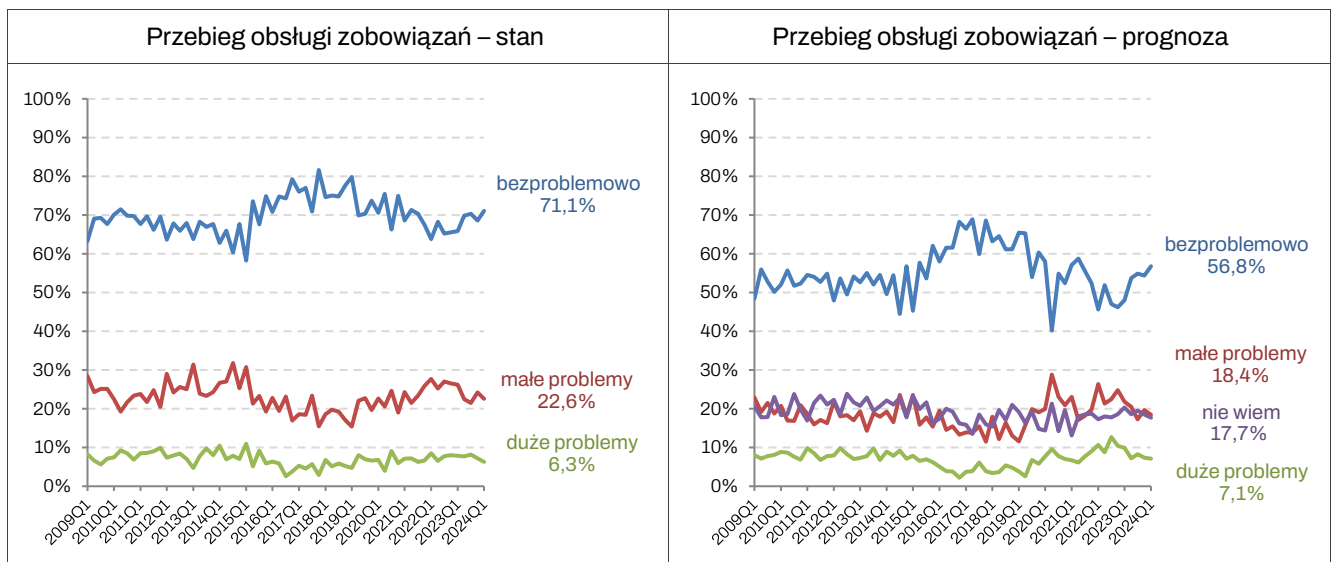

W I kwartale 2024 r. Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ) zwiększył się do 101,9 pkt., względem 97,1 pkt. w poprzednim kwartale i 88,7 pkt. przed rokiem. Pierwszy raz od 3 lat wartość wskaźnika przebiła wartość bazową 100 pkt., która wyznacza średni poziom barometru. BOZ jest w trendzie wzrostowym, a jakość obsługi zobowiązań poprawia się, wciąż jednak barometr jest poniżej wartości sprzed kryzysu pandemicznego, kiedy to wynosił blisko 120 pkt., a w szczytowym momencie nawet ponad 123 pkt. Zgodnie z danymi KNF jakość obsługi kredytów konsumpcyjnych w sektorze bankowym jest stabilna, a udział kredytów zagrożonych (faza 3) wyniósł na koniec listopada 2023 r. 8,2%, wobec 8,7% w październiku 2023 r.

W przypadku bieżącej obsługi zobowiązań nadal dominują respondenci, którzy obsługują je bezproblemowo i dodatkowo z początkiem 2024 roku ich odsetek powrócił do wyraźnego trendu wzrostowego. Jest ich obecnie 71,1%, w porównaniu z 68,6% przed kwartałem i 65,9% przed rokiem. Na początku 2018 r. bezproblemową obsługę zobowiązań deklarowało nawet blisko 82% respondentów, w czasie kryzysu pandemicznego około 66%, a na początku 2022 r., w okresie wysokiej inflacji i wzrostu stóp procentowych,

odsetek ten spadł nawet poniżej 64%. Deklarujących małe problemy w bieżącej obsłudze jest obecnie 22,6% (wobec 24,2% poprzednio i 26,2% przed rokiem), z kolei na „duże problemy” wskazuje 6,3% (poprzednio 7,2% i przed rokiem 7,9%). Z opóźnieniami w obsłudze zobowiązań na ponad 6 miesięcy boryka się 1,6% gospodarstw domowych (podobnie jak poprzednio, ale 0,7% przed rokiem).

W przypadku prognozy terminowości obsługi zobowiązań w najbliższych 12 miesiącach również dominuje grupa gospodarstw domowych spodziewających się bezproblemowej obsługi swoich zobowiązań, jednak jest ich zawsze mniej niż w ocenach obecnego stanu. Obecnie 56,8% respondentów nie spodziewa się w nadchodzącym roku problemów z obsługą zobowiązań (54,4 przed kwartałem i 48% przed rokiem). Na przełomie lat 2018/19 bezproblemowa obsługa sięgała jednak nawet blisko 70%. W bieżącym badaniu ubyło respondentów wskazujących na małe problemy w tym zakresie – jest ich obecnie 18,4%, wobec 19,7% w poprzednim badaniu i 21,8% przed rokiem. Spodziewających się dużych problemów jest z kolei 7,1% (wobec 7,4% poprzednio i 9,9% przed rokiem). Ponadto 17,7% nie potrafi ocenić obsługi swoich zobowiązań w przyszłości (18,5% przed kwartałem i 20,3% przed rokiem).

Składowe Barometru Obsługi Zobowiązań

Obszar / Wskaźnik	j.m.	Średnia	I'23	IV'23	VII'23	X'23	I'24	I'24 kw/kw	zmiana r/r	zmiana do średniej	3MA kw/kw
Bieżąca obsługa zobowiązań											
1. bezproblemowo	%	70,1	65,9	69,8	70,3	68,6	71,1	2,5	5,2	1,0	0,4
2. z małymi problemami	%		26,2	22,5	21,5	24,2	22,6	-1,6	-3,6		0,0
3. z dużymi problemami, lecz opóźnienie spłaty nie przekracza 6 miesięcy	%		7,2	5,5	6,0	5,6	4,7	-0,9	-2,5		-0,3
4. z dużymi problemami, lecz opóźnienie spłaty przekracza 6 miesięcy	%		0,7	2,2	2,2	1,6	1,6	0,0	0,9		-0,2
3+4. z dużymi problemami	%		7,9	7,7	8,2	7,2	6,3	-0,9	-1,6		-0,5
Prognoza obsługi zobowiązań											
1. bezproblemowo	%	55,9	48,0	53,7	54,9	54,4	56,8	2,4	8,8	0,9	1,0
2. z nie wielkimi problemami	%		21,8	20,5	17,3	19,7	18,4	-1,3	-3,4		-0,7
3. z dużymi problemami	%		7,8	5,8	5,8	5,5	5,6	0,1	-2,2		-0,1
4. zaprzestaniemy obsługiwać jakiegokolwiek zobowiązania	%		2,1	1,4	2,5	1,9	1,5				
5. nie wiem	%		20,3	18,6	19,5	18,5	17,7	-0,8	-2,6		-0,3
3+4. z dużymi problemami lub zaprzestaniemy obsługiwać jakiegokolwiek zobowiązania	%		9,9	7,2	8,3	7,4	7,1	-0,3	-2,8		0,0
Barometr Obsługi Zobowiązań (BOZ)	pkt.	100	88,7	97,8	99,4	97,1	101,9	4,8	13,1	1,9	1,3

Pytanie specjalne: odpis podatku na Organizacje Pożytku Publicznego

Prawie 3% gospodarstw domowych przeznaczy 1,5% swojego podatku na Organizacje Pożytku Publicznego.

W I kwartale 2024 roku poddaliśmy diagnozie kwestię odpisu w zeznaniu podatkowym 1,5% podatku na wsparcie Organizacji Pożytku Publicznego (OPP). Z rozkładu odpowiedzi wynika, że niemal 75% gospodarstw domowych planuje w tegorocznym rozliczeniu podatkowym przeznaczyć 1,5% swojego podatku na rzecz OPP. Dominującym celem są organizacje, których misją jest wspieranie dzieci - tak wskazuje ponad 42% respondentów. Kolejne 17% zadeklarowało „pomoc zwierzętom”, z kolei jedynie 3,6% ankietowanych wspiera organizacje związane z kulturą. Niemal 12% badanych wskazało na inne cele niż wymienione powyżej.

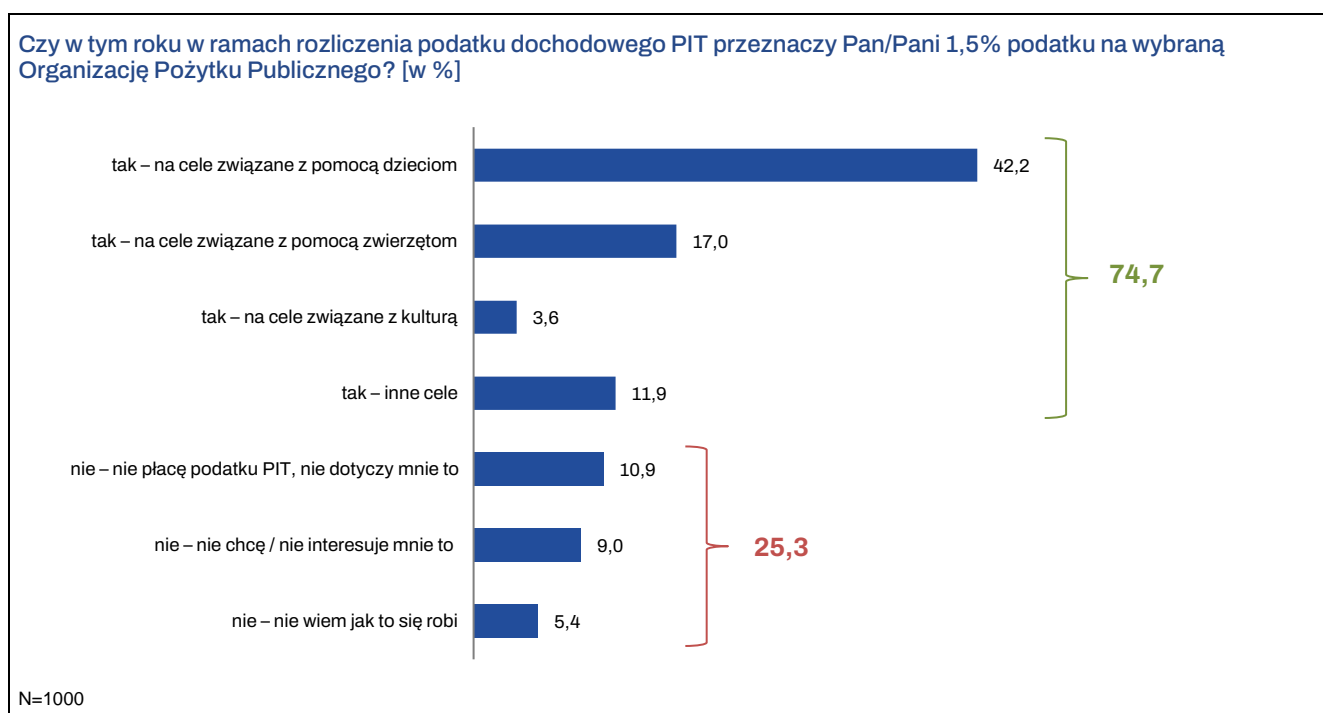
Należy mieć na uwadze, że nie wszystkie gospodarstwa domowe odprowadzają podatek PIT. Dotyczy to między innymi rolników, którzy płacą podatek rolny zamiast PIT, a więc nie mogą odprowadzić 1,5% na rzecz OPP. Odpowiedź „nie płacę podatku PIT” wskazało około 11% respondentów. Z kolei 5,4% ankietowanych stwierdziło, że nie przeznacza części swojego podatku na OPP, bo „nie wie jak to się robi”. To oznacza, że nadal potrzebne są działania edukacyjne, które mogłyby zwiększyć liczebność podatników wspierających w ten sposób działalność charytatywną. Wreszcie około 9% ankietowanych nie interesuje się możliwością wspierania organizacji OPP lub wręcz nie chce udzielać takiego wsparcia.

Sklonność do przeznaczania 1,5% podatku na rzecz OPP jest zróżnicowana ze względu na cechy demograficzne respondentów. Po części może to być efekt tego, że nie wszystkie gospodarstwa domowe płacą podatek PIT. Widać to m.in. w rozkładzie odpowiedzi ze względu na miejsce zamieszkania. Wśród gospodarstw domowych mieszkających na wsi jedynie 65% deklaruje przeznaczenie części podatku na OPP,

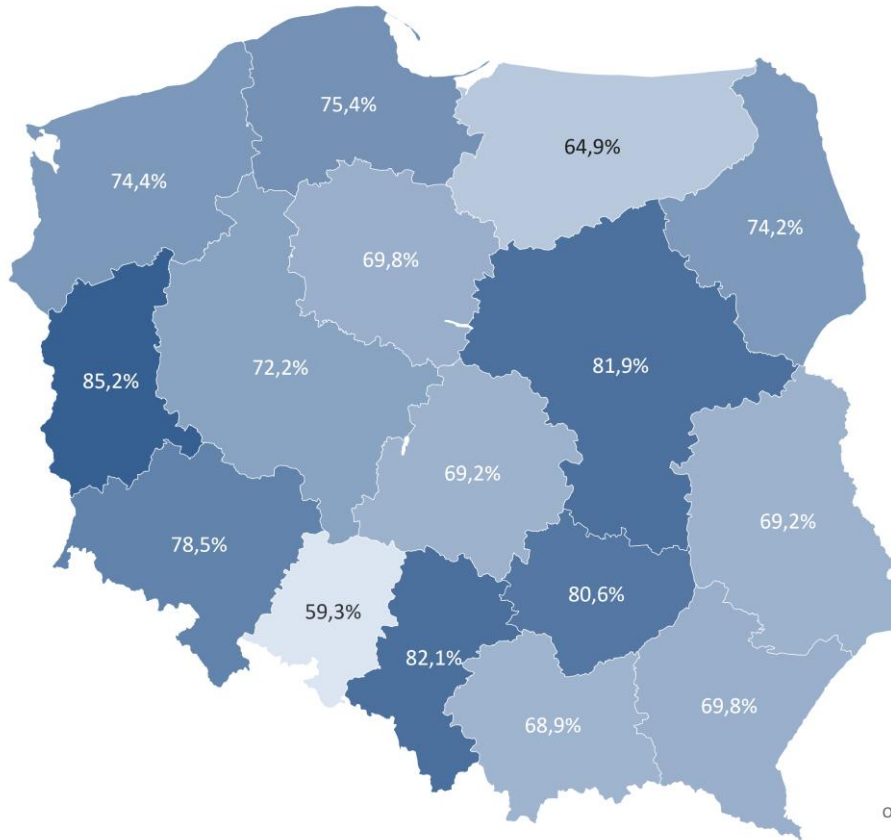
podczas gdy w dużych miastach jest to ponad 78%. Dodatkowo na wsi aż 17% wskazuje, że nie płaci podatku PIT.

Widoczna jest także wyraźna zależność między częstotliwością przeznaczania części podatku PIT na OPP a dochodem gospodarstwa domowego – im jest ono bogatsze, tym chętniej przeznacza odprowadza 1,5%. Podobną zależność widać w przypadku wykształcenia – im wyższe, tym chętniej w deklaracji PIT wskazujemy wybraną organizację OPP. Dodatkowo częściej korzystają z takiego wsparcia działalności charytatywnej kobiety, a kolei w przypadku źródła dochodu tym najczęstszym występującym wśród odprowadzających 1,5% jest praca najemna na stanowisku nierobotniczym. Jeśli chodzi o zróżnicowanie regionalne, to najwięcej respondentów planuje przeznaczyć część podatku na OPP w województwie lubuskim (85,2%), śląskim (82,1%) i mazowieckim (81,9%), zaś najmniej w opolskim (59,3%) i małopolskim (68,9%).

Wyniki uzyskane w badaniu wskazują, że w tym roku możemy liczyć ponownie na istotne wsparcie organizacji pożytku publicznego z tytułu 1,5% podatku dochodowego za ubiegły rok. Przytaczając dane Ministerstwa Finansów, w zeszłym roku swoje wsparcie przekazało 12,7 mln podatników, a łączna kwota wsparcia przebiła 1,5 mld zł, podczas gdy całe dochody z PIT wówczas wyniosły 136 mld zł. W tym roku pula będzie znacznie większa. Według szacunkowych danych MF dochody z PIT w 2023 r. tylko w części budżetu centralnego wyniosły prawie 92 mld zł. Łącznie z udziałami samorządów PIT może wynieść nawet 170 mld zł, a 1,5% z tej kwoty to nawet 2,5 mld zł. Jeżeli nawet 3% z tego trafi do OPP, to może być to nawet ok. 1,9 mld zł, może więc nawet uda się nawet przebić granicę 2 mld zł.

Czy w tym roku w ramach rozliczenia podatku dochodowego PIT przeznaczy Pan/Pani 1,5% podatku na wybraną Organizację Pożytku Publicznego (OPP)? Odsetek odpowiedzi „tak” wg województw

Obsługiwane przez usługę Bing
© Microsoft, TomTom

N=1000

Pytanie specjalne: na co wydajemy 800+

Prawie 47% gospodarstw domowych przeznaczy 800+ na podstawowe potrzeby, tj. żywność i ubiór. Równie często, tj. w 44% przypadków przeznaczamy 800+ na edukację i zajęcia dodatkowe dla dzieci.

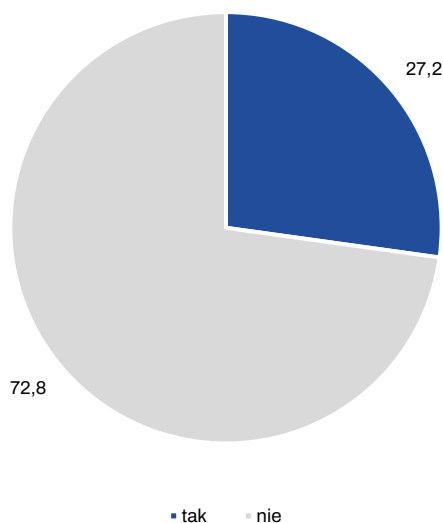
W bieżącej edycji badania poddaliśmy ponadto diagnozie kwestię wydatkowania świadczenia rodzinnego na dziecko w ramach programu Rodzina 800+. Zadaliśmy respondentom pytanie „Czy otrzymujecie lub będziecie Państwo otrzymywać w najbliższym czasie świadczenie na dzieci w ramach programu 800+?” oraz „Jeśli otrzymujecie Państwo świadczenie na dzieci w ramach programu 800+, to środki przeznaczacie w głównej mierze na ...”.

Mniej niż 1/3 gospodarstw domowych (27,2%) deklaruje, że będzie otrzymywać lub otrzymuje świadczenie w ramach 800+. W podobnym badaniu w 2019 roku (dotyczącym 500+) około 38% deklarowało, że będzie beneficjentem tego świadczenia. Liczba rodzin korzystających z tego transferu zatem maleje, co wynika z trendów demograficznych i z faktu malejącej liczby dzieci objętych tym świadczeniem. W grupie osób otrzymujących świadczenie 800+ zbadaliśmy, na jakie cele jest ono wydatkowane. Na pierwszym miejscu są wydatki na żywność i ubiór, które zadeklarowało niemal 47% respondentów. To oznacza, że świadczenie to w pierwszej kolejności zaspokaja podstawowe potrzeby gospodarstwa

domowego, a więc spełnia cel raczej „socjalny” niż „wychowawczy”, jak miałyby wskazywać nazwa tego transferu. Drugie i trzecie miejsce zajęły cele edukacyjne: 44% respondentów wskazuje wydatki na edukację i zajęcia dodatkowe, a 35% na szkołę i przedszkole. Co czwarte gospodarstwo domowe (24,6%) wykorzystuje środki z 800+ na inwestycje i zwiększenie oszczędności, a 23% wskazało na wakacje i wyjazdy. Niestety stosunkowo duży odsetek, bo aż 9,6% spłaca tym świadczeniem spłatę zaległych zobowiązań. Wśród pozostałych celów znalazły się: hobby i rozrywka (9,2%), remont mieszkania (6,3%) i zakup dóbr trwałego użytkowania (4,4%).

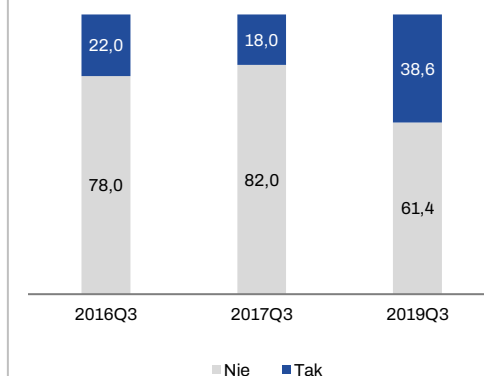
W uzyskanych wynikach widać duże zróżnicowanie regionalne podstawowych celów wydatkowania 800+. O ile w zachodniopomorskim i wielkopolskim 75% respondentów wskazuje cele edukacyjne, to w małopolskim i lubelskim jest to już jedynie 40%. Z drugiej strony w zachodniopomorskim i wielkopolskim wydatki na żywność i ubiór wskazało 45–50% ankietowanych, a w Małopolsce i na podkarpaciu było to ok. 64%.

Czy otrzymujecie lub będziecie Państwo otrzymywać w najbliższym czasie świadczenie na dzieci w ramach programu Rodzina 800+? [w %]

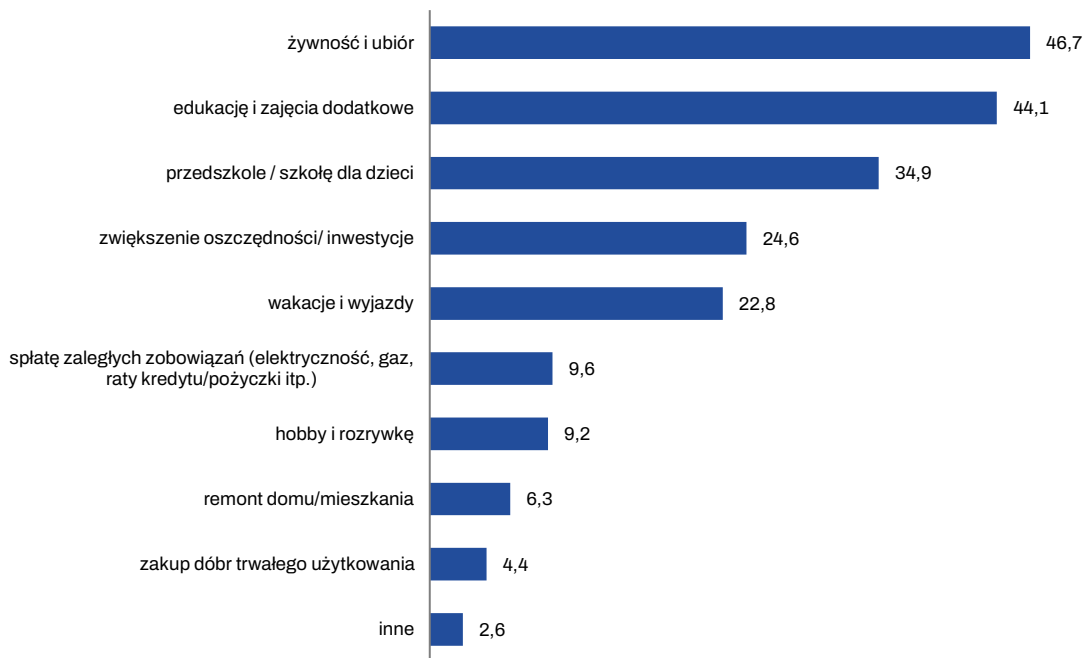

N=1000

Pytanie zadane w latach 2016, 2017 i 2019: Czy otrzymujecie Państwo świadczenie na dzieci w ramach programu 500+? [w %]

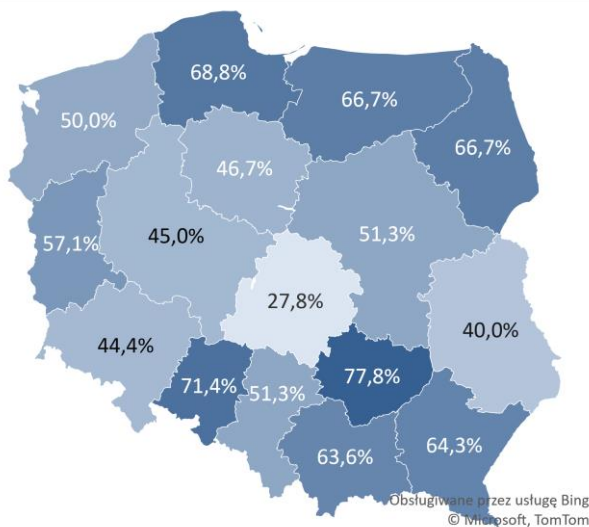
Jeśli otrzymujecie Państwo świadczenie na dzieci w ramach programu 800+ to środki przeznaczacie w głównej mierze na ... (proszę wybrać maksymalnie 3 cele) [w %]

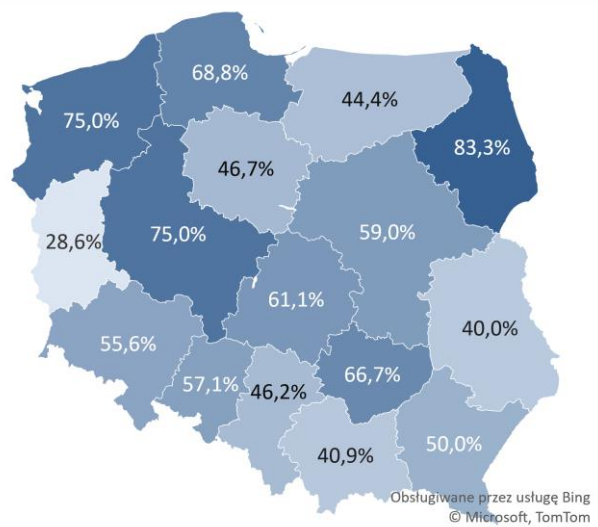
N=1000

Wydatkowanie środków z 800+ – według województw

odsetek „TAK” dla odpowiedzi „żywność i ubiór”

odsetek „TAK” dla odpowiedzi „edukacja i zajęcia dodatkowe”

N=1000

Budujemy kapitał społeczny
na rynku finansowym

www.zpf.pl